

31.10.2011 nr. 03/8696

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

SESIZARE

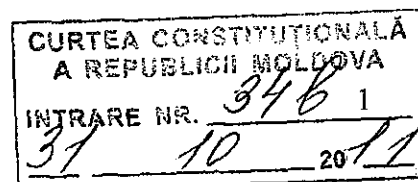
privind interpretarea art. 122 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova

Onorată Curte,

Prin prezenta, solicităm interpretarea art. 122 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, care stabilește că „din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General”. Considerăm necesară această interpretare, pornind de la situația creată în prezent cu asigurarea interimatului funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție, mandatul cărui a expirat și de eventuale situații juridice analogice referitor la Procurorul General și ministrul justiției.

Pornind de la necesitatea asigurării unei delimitări corecte a puterilor în stat, în condițiile garantării independenței puterii judecătorești, Consiliul Superior al Magistraturii este un organism democratic și indispensabil pentru buna funcționare a justiției. Consiliului îi este conferită nobila și înalta misiune de garant al independenței justiției, în calitate de unic reprezentant al puterii judecătorești. Exercițind importante atribuții în asigurarea condițiilor organizatorice și de imparțialitate a activității celor puși în slujba justiției, Consiliul Superior al Magistraturii pune la adăpost sistemul judecătoresc de orice ingerințe exterioare, inclusiv de influențele politico-administrative.

Conștientizând natura competențelor Consiliului Superior al Magistraturii de a fi relative unor astfel de domenii, precum cariera judecătorilor, recrutarea, evaluarea, formarea și examinarea magistraților, organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești, se apreciază că interesul public în legalitatea și celeritatea activității Consiliului Superior al Magistraturii este unul major, iar deranjarea activității acestuia ar afecta grav independența justiției.

Art.122 din Constituție are următoarea construcție :

(1) *Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.*

(2) *Din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.*

Prevederea constituțională, incorporată în art. 122 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, enumeră trei membri de drept ai Consiliului Superior al Magistraturii: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.

În conformitate cu art. 116 alin. (3) și alin. (4) al Constituției Republicii Moldova, Președintele Curții Supreme de Justiție este numit în funcție de Parlament la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un mandat de 4 ani.

În temeiul art. 125 alin. (1) și alin. (3) al Constituției Republicii Moldova, Procurorul General este numit în funcție de Parlament, la propunerea Președintelui acestuia, mandatul său având o durată de 5 ani.

Potrivit art. 98 al Constituției Republicii Moldova, în baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul, care își exercită atribuțiile din ziua depunerii de către membrii lui a jurământului în fața Președintelui Republicii Moldova până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament.

Însă pe parcursul exercitării atribuțiilor de către demnitarii publici, investiți în funcție conform procedurilor constituționale, pot interveni unele situații excepționale, determinate de încetarea înainte de termen a mandatului și survenirea vacanței funcției publice ca rezultat al: demisiei, demiterii, imposibilității temporare sau definitive de a-și exercita atribuțiile, decesului. În Hotărârea nr. 2 din 08.02.2011, pentru interpretarea art. 90 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, publicată în Monitorul Oficial nr. 31/4 din 22.02.2011, Curtea Constituțională apreciază că, *în sens constituțional*, vacanța funcției constituie „intervalul de timp în care o funcție nu este ocupată”.

Situațiile excepționale, care determină vacanța funcției publice, fac necesară instituirea interimatului funcției, ce reprezintă „o perioadă de timp în care funcția vacantă este exercitată de o altă persoană decât titularul funcției”, în conformitate cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 08.02.2011. Rațiunea dispunerii interimatului rezidă în depășirea situației create ca urmare a imposibilității exercitării atribuțiilor de către titularul mandatului și evitarea unor deranjamente, ce ar putea să apară în continuitatea activității instituției publice.

Pe de altă parte, situația juridică generată de expirarea termenului constituțional al mandatului demnitarului public **nu determină imposibilitatea exercitării atribuțiilor de către titularul funcției publice al cărui mandat a expirat**. Luând în considerație acest fapt, legiuitorul a instituit mecanismul prorogării de drept a exercitării împuternicirilor. Așa fiind, potrivit art. 7 alin. (3) al Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, nr. 199 din 16.07.2010, „în cazul în care termenul regulamentar

de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul până la ocuparea funcției de către succesorul de competență”.

Funcțiile de demnitate publică, care cad sub imperiul acestei legi, sunt exhaustiv enumerate în textul legal și funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru, precum și funcțiile de Președinte și membru al CSM expres sunt invocate.

Prin efectul aplicării dispoziției normei date, Președintele Curții Supreme de Justiție al cărui mandat a expirat continuă realizarea atribuțiilor funcționale pînă la ocuparea postului de către succesorul de competență, luîndu-se în considerație faptul că nu a fost atins plafonul de vîrstă de 65 ani, prevăzut de lege pentru exercitarea funcției de judecător. Exact aceeași situație juridică se întrunește, la expirarea mandatului de 4 ani și în privința membrilor CSM aleși din rîndul judecătorilor.

În același timp, norma art. 3 alin. (2) din legea precitată instituie regula aplicabilității prevederilor acesteia doar în partea în care statutul demnitarului public nu este reglementat prin legi speciale. Cu referire la acest aspect, se menționează că atît Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, cît și Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nu instituie prevederi relative procedurii de numire a interimatului funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție. Mai mult decît atît, din analiza prevederilor art. 4 al Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii se conchide că legiuitorul nu a investit Consiliul cu competența de a dispune interimatul funcției de președinte sau vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție.

Aceasta este o concluzie ce s-ar putea desprinde din interpretarea normei art. 4 alin. (1) lit. e) al legii precitate, în dispoziția căreia legiuitorul a prevăzut prin enumerare instanțele judecătorești ai căror președinți și vicepreședinți interimari pot fi numiți în funcție prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii. Curtea Supremă de Justiție – instanța judecătorească supremă în Republica Moldova – nu a fost inclusă de legiuitor în această enumerare. Astfel, prin interpretarea normei art. 4 alin. (1) lit. e) în coroborare cu cea inserată în art. 4 alin. (1) lit. a), în cazul vacanței funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Consiliul Superior al Magistraturii este competent doar în a face propuneri Parlamentului RM de numire în această funcție a persoanei ce a susținut concursul desfășurat pentru suplinirea funcției de Președinte al instanței supreme.

Tot odată art.7 alin.(3) Legea nr.789-XIII din 26.03.1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție stipulează că în absența Președintelui Curții, funcțiile acestuia le exercită unul dintre vicepreședinți, în temeiul unei dispoziții emise de Președintele Curții.

Astfel, în absența unor prevederi exprese ale legii speciale, în situația expirării mandatului Președintelui Curții Supreme de Justiție, Procurorului General, ministrului justiției se declara competentă în a governa situația juridică creată norma generală conținută în art. 7 alin. (3) al Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, din moment ce funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al justiției sunt indicate în anexa legii ca fiind reglementate de actul normativ în cauză.

O astfel de interpretare, fiind raportată la constatările expuse în Hotărârea Curții Constituționale nr.18 din 04 octombrie 2011, este generatoare de confuzii privind rațiunea înlăturării de la aplicare a normei generale din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, **prevedere care, de altfel, este în vigoare și nu a fost declarată ca fiind neconstituțională.**

În cazul în care vacanța funcției este generată de situații excepționale și prorogarea mandatului nu este posibilă prin efectul legii, atunci instituirea unei proceduri distincte de numire a interimatului funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al justiției se justifică și nu este contrară principiului unității statutului judecătorului, procurorului în condițiile în care nu implică diferențe privind atribuțiile de îndeplinire a justiției exercitate de către magistratul numit în funcția de demnitate publică și luându-se în considerație inclusiv faptul că, însăși legea supremă stabilește o procedură distinctă de numire în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție în raport cu funcțiile de Președinte al judecătoriei și Președinte al Curții de Apel, care în conformitate cu art. 16 al Legii privind organizarea judecătorească sunt numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Rațiunea reglementărilor distincte în materia procedurilor de numire în funcție, respectiv, de instituire a interimatului funcțiilor de Președinte al judecătoriei, Președinte al curții de apel, în coraport cu cele aplicabile funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție, rezidă în diferențele existente relativ la competențele și atribuțiile pe care le presupun funcțiile menționate. Așa fiind, Președinții judecătoriilor și cei ai curților de apel nu sunt membri de drept ai Consiliului Superior al Magistraturii, din care, în schimb, face parte de drept, în temeiul art. 122 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, titularul funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procurorul General, ministrul justiției.

Analizând aplicabilitatea normei art. 122 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova situației juridice a interimatului, ne exprimăm opinia că legislatorul nu a investit interimarii funcțiilor publice de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al justiției, cu calitatea de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii. Aceasta deoarece, după cum rezultă din interpretarea oficială a Curții Constituționale, interimarul nu este „titularul funcției”, el doar exercită temporar atribuțiile în vederea asigurării continuității în exercitarea funcției.

Mai mult, interimarul nu este investit în funcție potrivit procedurilor constituționale și, prin urmare, nu deține și nu poate exercita atribuțiile ce decurg din calitatea de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, în baza art. 122 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova. Doar titularul de drept al acestei funcții – cel care a fost investit în mandat de către Parlamentul Republicii Moldova, prin respectarea mecanismului stabilit de Constituție, face parte de drept din Consiliul Superior al Magistraturii.

Aplicând raționamentele din interpretarea oficială a Constituției Republicii Moldova, conținute în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 08.02.2011, vacanța funcției este „intervalul de timp în care o funcție nu este ocupată”, conchidem că interimarii, *de jure*, nu ocupă funcțiile de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al

Justiției. Așa fiind, interimatul funcțiilor este o situație *de facto*, ce permite exercitarea temporară a atribuțiilor funcționale în scopuri de continuare a activității autorităților publice respective: Curtea Supremă de Justiție, Procuratura, Ministerul Justiției.

Este evidentă logica legislatorului constituant de a-i conferi calitatea de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii doar titularului de drept al funcției. Or, persoana desemnată circumstanțial și temporar în exercitarea atribuțiilor pe parcursul vacanței funcției, nu este titularul de drept al mandatului și, subsecvent, nici membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii.

În același timp se notează că, atunci când a prevăzut în norma art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii *durata mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii* ca fiind *de 4 ani*, legiuitorul a exclus expres, prin alin. (2) al aceluiași articol, aplicarea dispoziției precitate față de membrii de drept ai Consiliului, dispunând că „*sub incidența alin. (1) nu cad membrii care fac parte de drept din Consiliul Superior al Magistraturii*”. În acest mod, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nu reduce mandatul membrilor Consiliului la termenul de 4 ani, lăsînd loc acțiunii principiului prorogării de drept a împuternicirilor, prevăzut în art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică, care în anexele sale include funcțiile de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al justiției, precum și funcțiile de *Președinte, membru al CSM cu activitatea de bază în Consiliu*, ca fiind guvernate de actul normativ în cauză. În caz contrar, când nu va fi aplicabilă Legea nr. 199 din 16.07.2010, activitatea CSM ca organ constituțional va fi blocată pe un termen nedeterminat și îndelungat.

Astfel, prin art. 7 din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică se stabilește durata mandatului demnitarului public ca fiind de 4 ani, dispunîndu-se în același timp că “*în cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență*”. Pe cale de consecință, prin aplicarea dispoziției art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică, persoanele investite potrivit procedurilor constituționale în funcțiile de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al justiției continuă, pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență, să exercite inclusiv atribuțiile ce rezultă din calitatea de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, *luîndu-se în considerație interesul public major în asigurarea unei activități neîntrerupte a organului de autoadministrare judecătorească, inclusiv prin întrunirea cvorumului necesar activității decizionale a Consiliului Superior al Magistraturii*.

Pornind de la cele expuse, solicităm Curții Constituționale să ofere interpretarea oficială a sensului art. 122 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

1. Continuă să fie membri de drept al Consiliului Superior al Magistraturii Președintele Curții Supreme de Justiție, Procurorul General, ministru al Justiției care, în

temeiul art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică, continuă să-și exercite atribuțiile ulterior expirării termenului mandatului lor legal?

2. Pot oare fi considerați membri de drept a Consiliului Superior al Magistraturii alte persoane (ex. *vicepreședinții Curții Supreme, viceministrii justiției, adjuncții Procurorului General*), care, ocazional, exercită interimatul funcțiilor publice de Președinte al Curții Supreme de Justiție, Procuror General, ministru al Justiției?

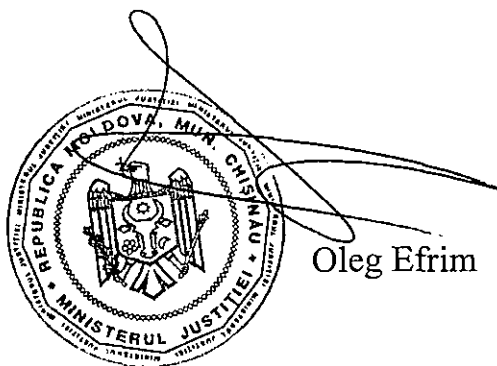
3. În lipsa unor dispoziții exprese ale legii speciale, este oare expirarea mandatului Președintelui Curții Supreme de Justiție, Procurorului General, ministrului justiției, Președintelui și membrului CSM o situație juridică ce determină interimatul funcției sau operează, în această ipoteză, prevederea generală conținută în art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică – “*în cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență*”?

Luînd în considerație cele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICIT:

1. Acceptarea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei în ordinea de zi.
2. Interpretarea art. 122 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, prin prisma întrebărilor formulate supra.

Cu respect,

Oleg Efrim

Ministrul Justiției